

PIPPI

SOM ARBETSVERKTYG FÖR UTVECKLANDET AV
MIN KONSTNÄRLIGA PRAKTIK

ALEXANDRA GUSTAFSSON

Hon är här nu. Alexandra Gustafsson. Foto: Greta Lignell.

SAMMANDRAG**DATUM:**

FÖRFATTARE Alexandra Linnéa Gustafsson	UTBILDNINGS- ELLER MAGISTERPROGRAM Utbildningsprogrammet i skådespelarkonst på Svenska
DEN SKRIFTLIGA DELENS/AVHANDLINGENS TITEL Pippi som arbetsverktyg för utvecklandet av min konstnärliga praktik	DET SKRIFTLIGA ARBETETS SIDANTAL (INKLUSIVE BILAGOR) 52 s.
DET KONSTNÄRLIGA/ KONSTNÄRLIGT-PEDAGOGISKA ARBETETS TITEL Gertrude Material (Premiär, 11.02.2023 HAM.) Fyll i också en separat beskrivningsinformationsblankett (dvd-pärm). Den konstnärliga delen är en produktion av Teaterhögskolan ☒ Den konstnärliga delen är inte en produktion av Teaterhögskolan (avtal om upphovsrättigheterna har gjorts) ☐ Det finns ingen inspelning av den konstnärliga delen ☐	
<p>Jag har i detta skriftliga lärdomsprov utmanat mig själv att sätta ord på mitt eget konstnärskap. Jag har försökt formulera en utveckling av en självkänedom både som blivande skådespelare på scenkonstfältet och som privatperson. Detta har jag gjort i form av listor, löpande text, litterära källor, citat, dialog och dikter.</p> <p>Jag har i min uppsats försökt verbalisera en egen praktik. En praktik som jag kallar för Pippi. Jag kallar den det eftersom Astrid Lindgrens fiktiva karaktär Pippi Långstrump kan ses som en startpunkt och inspirationskälla för praktiken.</p> <p>Uppsatsen består av fem rubriker som var och en kan ses som en beskrivning av ett konstnärligt verk men som också symboliserar mina fem år på Teaterhögskolan. Denna text har en upprepande struktur bestående av två röster: Pippi och Alexandra. Den första delen består av en slags processdokumentation av ett konstnärligt verk (Eget arbete 1, Eget arbete 2, Fritt arbete 3, Pippi Solo, Fritt Arbete 4). Den andra delen öppnar upp vad mitt konstnärliga arbete egentligen handlar om. Den tredje delen är en dialog om konstnärskap rösterna emellan.</p> <p>I denna uppsats har jag kommit till en insikt; jag har behövt ha en Pippi-metod att arbeta med för att utveckla ett konstnärligt mod och på så sätt vara trogen mig själv i mitt skapande. Pippi är Alexandra och Alexandra är Pippi. Min praktik bygger på ett konstant ifrågasättande av både den konst jag gör och mig själv som konstnär. Den söker aktivt en relevans och en plats i samhället. I den här uppsatsen kommer jag fram till att det är precis detta ifrågasättande som skvallrar om min kärlek till det konstnärliga skapandet.</p>	
ÄMNESORD Pippi, Metod, Mod, Självkänedom, Dualitet, Kris	

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	4
1.1. <i>Pippi: En metod som lika gärna kunde heta Alexandra</i>	6

2. EGET ARBETE 1: EN STARTPUNKT FÖR ETT KONSTNÄRSKAP	10
2.1. <i>Alexandra berättar om Eget arbete 1</i>	10
2.2. <i>Pippi berättar vad Eget arbete 1 egentligen handlar om</i>	12
2.3. <i>Konstnärsterapi</i>	13

3. HUR ARBETAR JAG MED MIN KONST?	22
3.1. <i>Alexandra berättar om Eget arbete 2</i>	22
3.2. <i>Pippi berättar vad Eget arbete 2 egentligen handlar om</i>	24
3.3. <i>Konstnärshabiliteringen</i>	24

4. MIN KONST ÄR MITT SINNES FRISTAD	29
4.1. <i>Alexandra berättar om Fritt arbete 3</i>	29
4.2. <i>Pippi förklarar vad Fritt arbete 3 egentligen handlar om</i>	30
4.3. <i>Konstnärssamtal</i>	31

5. ATT SAMLAS KRING ETT VERK	36
5.1. <i>Alexandra berättar om Pippi solo</i>	36
5.2. <i>Pippi berättar vad Pippi solot egentligen handlar om</i>	39
5.3. <i>Konstnärssamtal</i>	40

6. EN FRÅGA OM KÄRLEK	43
6.1. <i>Alexandra berättar om Fritt arbete 4</i>	43
6.2. <i>Alexandra berättar vad Fritt arbete 4 egentligen handlar om</i>	46
6.3. <i>Konstnärssamtal</i>	47

7. AVSLUTNING	49
8. TACK TILL	51
9. KÄLLFÖRTECKNING	52

1. INLEDNING

Detta magisterarbete kommer inte vara en djupdykning i ett vackert litet pretentiöst ämne om skådespelararbete. Detta arbete kommer inte vara en trevlig uppsats där du lätt kan följa med hur jag steg för steg, med en början-mitten-slut, behandlar ett ämne. Detta kommer vara mycket av en mitt, av liv, och inget slut. Detta magisterarbete kommer vara en subjektiv resa bestående av höga och låga tankar, om hur jag vuxit och utvecklats till den konstnär jag är idag.

Det kommer vara ologiska beskrivningar om skapandeprocesser. Det kommer vara frågor. Massor av frågor. Det kommer vara ett försök att förstå mig på vad jag håller på med och varför.

Detta arbete är en spy. Det är en bekännelse. Det är ett val.

Alexandra heter jag.

”Hej, Alexandra”

När jag var 25 år inledde jag mina studier på Teaterhögskolan. Jag hade vetat ända sedan en studiehandledningstimme i högstadiet när jag var 14 år att jag skall bli skådespelare och där och då bestämt att jag skall komma in på Teaterhögskolan i Helsingfors, kosta vad det kosta vill. Dyr var vägen, bestående av några kämpiga år med förberedande folkhögskolor, misslyckade försök att komma in på Teaterhögskolan, år av psykisk ohälsa, terapi och försök att finna något att göra under tiden jag väntade. För jag väntade. På Teaterhögskolan. På min utbildning. På min dröm. Innan Teaterhögskolan hann jag också nästan utbilda mig klart till närvårdare. Jag hade börjat tänka att ifall jag aldrig kommer in på Teaterhögskolan så behöver jag ha ett annat yrke. Jag gjorde aldrig klart mina närvårdar-studier eftersom min dröm om att bli skådespelare fortfarande gnagde inom mig.

Jag hade gjort en del amatörteater innan skolan och även fått vara med i några halvprofessionella produktioner, så jag hade en viss erfarenhet och uppfattning om vad teater var.

Min familj, släkt och vänner skulle motargumentera och säga att jag har utvecklat erfarenhet som skådespelare ända sedan barn. Och det är sant. Jag har alltid älskat

ramplyuset. Älskat att hitta på shower. Både hemma och i skolan. Jag minns att det fanns en regel i det lågstadiet jag gick, att alla elever skall få ett stipendium en gång innan de går ut sjätte klass och eftersom jag inte hade fått något och varken var trevligast eller smartast, så hade de trollat fram några fribiljetter till Svenska Teatern och kallade det för ett ”visat intresse och begåvning för skådespeleri”-stipendium. Jag tror detta var för att motivera mig att fortsätta med något dom tydligt såg att jag brann för eller för rättvisans skull, det får vi aldrig veta.

Som enda barn var lyckan stor alltid då vi fick gäster. Mamma och Pappa hade till lust och leda sett på mig och mina framföranden men då det kom gäster fanns det en ny potentiell publik. Jag frågade sällan om samtycke, om dom ville se på mig, utan krävde det. Det var mycket stepp, riverdance, Spice Girls och snabba klädbyten på den tiden. Att byta kläder är något av det bästa jag vet ännu i denna dag.

Min uppväxt var ganska vanlig och fin på många sätt. Den bestod av vänner, familj, hobbyn och skola. Sedan kom dom naturligt brokiga tonåren, med all sin växtvärk. Under tonåren förstod jag att jag är en person som är väldigt känslig för stress och en orolig själ till min natur. Dessa tendenser blev tydligast i skolsammanhang. Jag har alltid haft ett behov att vara bäst i det jag gör. Inte nog med det, jag har även en stor släng av ett duktig-flicka beteende. I slutet av gymnasiet klarade inte min kropp mera av att hantera denna press som jag hade satt på mig själv vilket ledde till att jag blev deprimerad.

Efter många om och men fick jag vård och inledde terapi. När jag tänker på mina år 20–25 så kunde jag berätta om alla galna fester, folkhögskolor, produktioner, missöden och fina vänskaper, men jag väljer att rubricera denna tid i mitt liv som terapi-tiden. Det tog emot att förbinda mig till terapi, ta tag i min skit, medan jag såg runtomkring hur alla andra levde sina galnaste 20+ liv. Jag sörjde, över en förlorad ungdom, men samtidigt förstod jag att om jag inte nu tar hand om mig själv, finns det kanske inte ett framtida jag att ta hand om.

Så, då är vi framme vid 25 år och det var dags för mig att börja leva min dröm och utbilda mig till skådespelare. Jag hade en ganska tydlig bild över hurdan skådespelare jag ville vara, gärna arbeta på någon finlandssvensk institutionsteater och gärna göra underhållning i form av musikal eller nåt annat trevligt. Jag hade en stor önskan att bli känd och etablerad och ville göra sådan konst som skulle få mig att bli det.

Jag var medveten om att jag säkert kommer att ändra min syn på konst under min skolgång, men med facit i hand känner jag mig ganska förbryllad när jag tänker på var jag finner mig nu i slutet av min utbildning.

Jag tänker att kurshelheten Fritt arbete, en årlig kurs där vi studerande har fria händer att skapa ett verk från början till slut, har gjort mig till den människa och konstnär jag är idag.

Mina konstnärliga intressen var helt andra än vad jag hade kunnat anat och jag känner att jag i denna dag inte ens helt fullkomligt kan sätta i ord vad det är jag är intresserad av och vill hålla på med.

Men det är det som jag försöker göra i denna uppsats. Sätta ord på det jag inte kan sätta ord på. Jag kämpar med ord på samma sätt som jag kämpar i min konst.

1.1. Pippi: En metod som lika gärna kunde heta Alexandra

”Pippi Långstrump är en nioårig flicka som en dag ensam flyttar in i Villa Villekulla i den lilla staden. Med sig har hon sin apa, Herr Nilsson, och sin häst, Lilla Gubben. Dessutom har hon en kappsäck full med gullpengar. Pippilotta Viktualia Rullgardina Krusmynta Efraimdotter Långstrump är en märkvärdig flicka. Hon har en mamma som är en ängel i himlen och en pappa som är kung på Kurrekurredudden i Söderhavet – dessutom är hon starkast i världen. Pippi är oberoende av vuxna, hon klarar sig utmärkt själv. Hon behöver aldrig göra något hon inte vill, bara för att andra säger åt henne att göra det, och hon visar ingen respekt för saker och personer som hon inte tycker förtjänar det. Pippi är fri.”

Astrid Lindgren Company 11.10.2023

Jag har sedan barn fått höra att jag liknar Pippi Långstrump. Det vill säga att jag liknar skådespelaren Inger Nilsson som spelar Pippi Långstrump. Men jag har också fått höra att jag har liknande personlighetsdrag som Astrid Lindgrens fiktiva Pippi-karaktär. Det strider jag inte emot. Jag försöker vara stark och klara mig själv. Jag tar inte så jättemycket skit och drömmer om att vara fri.

Jag idoliserade aldrig Pippi som barn. Jag tittade på serien och filmerna, någon läste böckerna för mig, och jag tyckte att allting var ganska självklart. Jag kunde se alla dessa

drag som Pippi och jag hade gemensamt. Förutom denna kaxiga, rebelliska märkvärdighet så delade vi en sorg. Jag såg samma sorg och ensamhet i hennes ögon som i mina. Samma oskyldiga barnögon som tittade om och om igen på en vuxen värld och förstod ingenting.

Jag har egentligen inte tänkt så mycket på Pippi innan jag började Teaterhögskolan. På vårt utbildningsprogram finns en årlig kurs som heter Fritt Arbete (de två första åren hette kursen Eget Arbete men bytte sedan namn till Fritt Arbete). Fritt Arbete går ut på att du själv får skapa, ensam eller i grupp, ett eget verk. De två första åren har dessa soloverk sedan satts ihop till en helhet hela kursen emellan, och helheten har även bestått av gemensamma delar. Fritt arbete 3–4 var självständiga soloverk.

Pippi smög sig in i mitt Eget Arbete 1. Trots att Pippi kom med av en slump, tror jag att det fanns en tydlig mening i varför jag fortsatte att jobba med henne.

Och nu måste jag förklara mig vad jag menar när jag talar om Pippi, och vad jag menar när jag talar om att jobba med henne.

“När jag sätter på peruken är det inte Astrid Lindgrens Pippi Långstrumps karaktär utan en lite modigare version av mig själv. Jag har behövt henne, den lite modigare versionen av mig själv.”

Kylmä kahvi kaunistaa. 23.11.2022.

Pippi är Alexandra. Jag kunde lika gärna skriva att arbeta med mig själv, men jag har valt att använda namnet/ordet/begreppet Pippi. Varför? För det har hjälpt mig komma över vissa hinder i mig själv och hjälpt mig utforska nya platser i mig.

I och med att jag låter mina mentala spärrar vila i tron om att jag är någon slags Pippi-typ så tror jag att jag kan visa delar av mitt sanna jag, delar av Alexandra jag annars inte skulle komma åt. Därför är det väldigt komiskt att jag säger att jag tror att publiken tittar på Pippi när jag vet att de tittar i allra högsta grad på en blottad version av mig själv. En sida som vill visa sig, men som inte kan visa sig som Alexandra eftersom Alexandra inte anser att det är så hon vill representeras, varken professionellt eller privat. Pippi är varken något professionellt eller privat, hon är något mänskligt.

Att arbeta med Pippi både skrämmer och fascinerar mig. För mig är Pippi min väg in till det kreativa. Det är med henne jag vågar säga och göra sådant jag annars inte skulle som Alexandra våga. Hon ger mig lov att släppa på kontrollen och uppföra mig lite rebelliskt. Hon hjälper mig även att komma i kontakt med det inre och primära. Hjälper mig att möta lilla Pippi. Hon som är skör och bräcklig. Hon som inte är så duktig. Hon som är ensam.

Det känns som att jag både kan känna igen mig hos Pippi och samtidigt vill jag strida emot. Styrkan, naiviteten, sensualiteten, dumdristigheten, god troheten och faran.

När jag talar om att jobba med Pippi, så syftar jag till ett arbetssätt (en metod) som jag Alexandra har skapat för att underlätta mitt konstnärliga skapande.

För mig har det passat att ha ett arbetssätt där jag har en grund jag alltid startar ifrån. Jag tänker att jag har fyra komponenter jag så gott som alltid utgår ifrån i mina verk.

1. Pippi
2. Ensamhet
3. Musik
4. Rörelse

Sedan har jag ofta en idé. Något som inspirerar och som jag sedan applicerar eller anpassar till mina grundkomponenter. Exempelvis så här gick min tankegång tidigt i Pippis soloverk när jag var i det associativa skedet:

“Jag vill arbeta med ensamhet. När känner människor sig ensamma? Finns det någon årstid som känns extra ensam? Julen. Då talas det ofta om ensamhet. Jag lyssnar på 3 olika versioner av samma julsång (Oh holy night, Oi Jouluyö, O helga natt) och funderar: Vad kunde Pippi göra för att göra andra glada och känna sig mindre ensamma? Pippi kunde baka pepparkakor och bjuda på dem. Pepparkaksdeg. Jag vill arbeta fysiskt med deg. Vad hör julen till? Glögg. "Vad om jag skulle raka benen i glögg?..."”

Min Pippi har under alla mina verk varit icke-verbal eller ytterst fåordig. Pippi har behövt få utforska det fysiska i henne. Det fysiska i relation till ett varande eller ett material.

Denna uppsats är två olika röster. Den består av Alexandra, den duktiga flickan. Hon som försöker uttrycka sig förståeligt och propert. Hon som är analytisk, tänkande. Hon som vill kunna saker, göra allting rätt, vara bäst.

Samtidigt består den av Pippi. En röst som vågar fråga. En röst som vågar påstå. En röst som skvallrar om det inre. En röst som hjälper Alexandra forma sitt konstnärskap.

Dessa två röster är jag. Det är jag privat, det är jag professionellt och det är jag konstnärligt. Under min studietid känner jag att jag via detta konstnärliga arbetssätt, gjort en glidning från Alexandra till Pippi i mitt varande och skapande. Detta går att läsa i denna uppsats. Jag vill inte påstå att jag är mera Pippi nu i slutet av mina studier men jag vill påstå att Alexandra har lärt sig att lyssna på sig själv och sina behov.

2. EGET ARBETE 1: EN STARTPUNKT FÖR ETT KONSTNÄRSKAP

2.1. Alexandra berättar om Eget arbete 1

Mitt första arbete, Eget Arbete 1, startade ur en idé om att utforska *handen i munnen*. Vår dåvarande professor, Anders Carlsson, hade uppmuntrat mig att följa en startpunkt som jag kände att inspirerade mig. Jag minns att det fanns någon skräckblandad förtjusning i tanken om att sätta min smutsiga hand i min mun, så jag stannade vid idén och började tänka vidare kring den.

Han lanserade redan vid starten av kursen två arbetsverktyg som kom att vara betydande för mitt framtida skapande. Tanken om att "det har redan börjat" och "det är lätt att skapa konst". Begreppet "det har redan börjat" tolkade jag som ett sätt att se på att allting redan finns, konsten och alla processer är konstant i gång. Själva konstskapandet är ett slags ögonöppnande för hur du existerar i förhållande till detta som redan pågår. Skapandet behöver inte vara tungt och ångestfyllt eftersom allt redan finns och är.

Jag skapade under kursens gång material genom att utforska min idé via det fysiska. Jag hade en väldigt tydlig bild av hurdan skådespelare jag var när jag började skolan och längs med det första året kände jag att det vände åt ett annat håll. Jag hade tidigare ett intresse av mera traditionella teaterformer där texten och det intellektuella låg i fokus, medan jag nu lade märke till att jag ville utforska och förstå via fysiska. Jag insåg helt enkelt att det är via det fysiska jag lär och uppfattar saker.

(Denna insikt hade jag gärna delat med mig till Alexandra i grundskolan, hon som trodde att om man inte lär sig genom att läsa eller lyssna så är man dum.)

Så jag utforskade idén om *handen i munnen* genom att fysiskt utmatta mig själv på scenen. Samtidigt, eftersom jag under mitt första studieår kommit i kontakt med utmaningen gällande mitt behov av att ha kontroll, arbetade jag med hur öppet jag kan hålla ett verk. Hur mycket står jag ut med att människor betraktar mig när jag inte har något inövat material att framföra. Under processens gång handlade det mycket om hur många handlingar eller uppgifter behöver jag ha för att känna att jag kan vara fri på

scenen. Det handlade även om att stå ut med att vara där det “bränner”, att på något sätt öva sig i att utvecklas/vara i process och samtidigt eventuellt finna en njutning i det.

Jag märkte redan under processen att jag gärna arbetar med objekt i mitt konstnärliga skapande. För mig öppnar objekt upp porten till det kreativa i mig. Jag samlade på mig olika objekt som jag testade och sedan gallrade bort under processens gång. Slutligen blev handfatet, en klänning och pippi-peruken kvar.

Pippi hamnade med av en slump i Eget arbete 1. Jag minns inte exakt hur, men jag tror att hon kom till processen via hur jag arbetade med njutning. Eftersom Eget arbete 1 också bestod av delar där hela gruppen gjorde en danskoreografi tillsammans så hade vår rörelse-pedagog Andriana Seecker valt åt oss ett förslag på kläder. Jag hade fått en blå klänning med girlanger av olika slag, vilken jag hatade för jag såg ut som en liten flicka i den.

Andriana nämnde vid något skede av processen att jag liknar skådespelaren som spelar den fiktiva Pippi Långstrump karaktären och eftersom det inte är första gången i mitt liv jag hörde det så tänkte jag att jag kan väl lika gärna hämta en orange peruk och använda mig av det.

Ett annat arbetsverktyg jag använde mig av under processen var musik. Jag kände att jag inspirerades av att göra en spellista i ett väldigt tidigt skede av processen. Några av dessa låtar kom på något sätt med i verket, men jag använde dem mest som en slags samarbetspartner/inspirationsmaterial.

Redan under detta arbete insåg jag att jag behöver medvetet få jobba med både konkreta frågor om verket, och frågor som berör mig som skapare av verket. I det här arbetet funderade jag bland annat på frågor som:

“Hur mycket räcker till?”

“Hur fungerar Pippi i en annan kontext än Astrid Lindgrens skapade Pippi värld?”

“Hur kan jag porträttera en mera realistisk Pippi?”

“Vad ser vi på? Vad förväntar sig publiken av mig som kommer på scenen iklädd en Pippi peruk?”

2.2. Pippi berättar vad Eget arbete 1 egentligen handlar om

Handen i munnen.

Ursprungligen kom idén från det att jag blev så otrolig äcklad av tanken att sätta en smutsig hand i munnen. Någon slags bakterieskräck och hypokondri.

Blotta tanken att slicka ett par smutsiga fingrar gav mig rysningar.

Under processens gång gjorde jag olika test där jag lät personer bevittna hur jag arbetade med att lägga mina fingrar/handen i munnen på olika sätt. Det var för mig någon slags tröskel jag behövde arbeta mig igenom. Ett sätt att acceptera att jag kommer att vara tvungen att ta tag i saker under min utbildning som är obekväma och att människor kommer att se på mig när jag gör det.

Och handlingen att sätta handen i munnen handlade självklart inte enbart om någon bakterieskräck. Det var kanske en startpunkt, något som jag först associerade till. Något som jag var redo att dela och kommunicera med mig själv och andra människor. Jag var inte redo där och då att erkänna att det handlade om min sexualitet. Om en utveckling. Om att komma i kontakt med den. Det handlade om att komma i kontakt med mina begär.

Det handlade om att uppfatta mig själv och min styrka via det orala utforskandet.

Likväl handlade det om något primärt. Att komma i kontakt med det inre barnet.

Jag har svårt att skriva ut detta. Svårt att erkänna att en stor del av varför jag gör konst är för att utforska mina egna begär. Och att jag har en stor lust att göra något som jag också anser vara äckligt.

Jag tror att det var ett begär, en önskan, en förfrågan.

Från mig själv, till mig själv, att ge mig tillåtelse att utforska min sexualitet. En förfrågan om att öppna upp i stället för att trycka ner. För vad jag lagt märke till under

mina senare arbeten är att det är just denna drift och dessa begär som är min styrka och drivkraft. En väsentlig del av vem jag är, både som människa och konstnär.

2.3. Konstnärsterapi

ALEXANDRA: Jag undrar...

PIPPI: Jaa...?

ALEXANDRA: Varför känner jag ett behov att förklara min konst?

PIPPI: Ja, varför gör du det?

ALEXANDRA: Jag vill att människor förstår mig. Ser mig. Jag vill inte bli missförstådd.

PIPPI: Kan inte din konst förklara sig själv?

ALEXANDRA: Inte ännu. Men kanske sen när jag är professionell?

PIPPI: Vad betyder det att vara professionell?

ALEXANDRA: Jag har gjort en lista:

- Utföra de överenskomna arbetsuppgifterna
- Bidra både socialt och med expertis till en arbetsgrupp
- Komma i tid
- Ta andra i hänsyn
- Vara medveten om sin position i förhållande till både sin arbetsgrupp och som en verkande konstnär i samhället
- Gränser, skilja på det privata
- Att vara aktiv och ta initiativ ->för att utveckla sitt arbete
- Bära ett visst ansvar över att vara påläst och medveten om vad som pågår i omvärlden
- Ta betalt för sitt arbete
- Att utföra förhandsarbete då processen kräver det
- Sköta om sin hälsa

PIPPI: Så du påstår att om du är professionella så har din konst automatiskt en plats i samhället?

ALEXANDRA: Jag hatar den här frågan. För jag vet inte svaret.

PIPPI: Kan du försöka utveckla?

ALEXANDRA: För det finns nämligen plats för en viss konst. För en underhållande, lättillgänglig charadkonst.

PIPPI: Charadkonst?

ALEXANDRA: Du vet sällskapsspelet charader. Jag vill påstå att charadkonst är fenomenet när tre eller flera institutionsteatrar drar en klassiker ur en hatt och sen försöker förklara samma pjäs på olika sätt för samma publik under samma år.

PIPPI: Spännande observation.

ALEXANDRA: Sen finns det också plats för rehabiliterande konst. Alltså sådan konst som uttryckligen via någon forskning konstaterats rehabiliterande eller samhällligt nyttig; teater/musikterapi, sjukhusclowner, teater i olika marginaliserade miljöer, skolteater osv.

OCH sen finns det en pytteliten glugg för alternativ progressiv konst. En liten plats, för de coola som vet vilka teman är inne och hur man kan få ett verk om klimatkrisen finansierad för den 700 gången. Konstens influencers. Låt oss inte gå in på det. Okej, men det här svarar fortfarande inte på varför min konst har en plats i samhället?

PIPPI: Eller svarade du på det genom att svara på vem som får göra konst i samhället? Upplever du att din konst inte ryms inom dessa ramar?

ALEXANDRA: Kanske? Jag vet inte.

De själviska orsakerna är i alla fall att jag tycker om att skapa konst och det skapar välbefinnande i mig. Detta bidrar hoppeligen till någon slags psykisk stabilitet vilket betyder att jag inte belastar vården eller andra institutioner/inrättningar, alltså med andra ord gör det mig till en arbetsduglig fungerande individ i samhället.

Sen kan jag ju ibland tycka att jag har något att säga. Eller kanske inte något att säga men jag har många frågor som jag gärna skulle fundera kring tillsammans med andra.

Jag har hört att människor tycker om att ta del av konst. Och njuter av det. Och kanske lär sig något av det. Kanske dessa är tillräckliga parametrar att man kan säga att konst har en plats i samhället?

Kai Lehikoinen (2017, 47) skriver i sin artikel *Taide ja Hyvinvointi: Katsastuksia kansainväliseen tutkimukseen* hur färdigheter som kan läras via konst främjar äldre personers välmående.

Lehikoinen anser att konst utsätter äldre personer att öva att se saker ur ett annat perspektiv och bidrar med verktyg för problemlösning. Konst bidrar även med en känsla av kunskap och meningsfullhet, mål i livet och en social gemenskap. Dessa faktorer styrker att konst främjar äldre personers hälsa och har en positiv inverkan på individen. Med liknande forskningsresultat är det lätt att motivera varför den typen av konst behövs finansieras med statliga medel.

Okej så jag påstår att följande konst har en plats i samhället:

- Statligt finansierad konst
- Sådan konst som det gjorts forskning på
- Konst som används i undervisande syfte
- Konst som används i rehabiliterande syfte

Och sen glömde jag såklart: Underhållning.

PIPPI: Och var står din konst i förhållande till allt detta?

ALEXANDRA: Jag vet inte. Jag tror jag behöver få göra min konst för att komma fram till det. Jag behöver få skapa. Och för att skapa konst behöver jag pengar. Och när pengar kommer med i bilden blir allting komplicerat. Jag tycker inte att konst och pengar överhuvudtaget bör förknippas. Jag fattar att dom gör det eftersom detta är ett professionellt yrke, men jag anser att pengar blockerar konstnärligt mod.

I den bästa av världar kunde det exempelvis finnas ett utrymme som är statligt finansierat där du med en trygg månadslön får göra din egen konst individuellt eller i grupp. Detta skulle vara ett arbete som en kunde söka, utifrån en öppen arbetsansökan där du kommer med någon slags konstnärlig vision/idé/praktik, men som sedan är ditt/ert. I och med detta jobb skulle du inte vara konstant tvungen att sätta energi på själva arbetet att skapa arbete åt dig. Där skulle du få utvecklas och växa inom ditt jobb, det vill säga inom det kreativa skapandet, genom att verkligen göra ditt jobb och inte genom att försöka förklara för personer varför du skulle behöva få göra ditt jobb.

PIPPI: Beskriver du inte i princip en institutionsteater här?

ALEXANDRA: Jo i princip. Men jag anser inte att den konstnärliga friheten är tillräckligt stor på en institutionsteater. Där behöver du vara en del av ett stort maskineri. Jag upplever, utan att ha en endaste dag i mitt liv varit anställd på en institutionsteater, att där inte finns samma möjlighet till diskussion kring vad för slags konst som skall skapas eller hur den skapas. Trots att resurserna är stora så sätts dom på att arbeta i enorma arbetsgrupper som skall skapa ett storslaget och pompöst verk (till utseende) men som oftast enligt mig saknar det storslagna innehållet.

PIPPI: Så menar du att du inte behöver så mycket pengar till ditt skapande?

ALEXANDRA: Det är trevligt att få lön för det man gör. Det är trevligt att få göra något man tycker om och få lön för det. Det bidrar till en slags professionell värdighet.

Det är också farligt att få lön för det man tycker om. Att blanda business and pleasure. Eftersom för mig är konst absolut pleasure. Jag är beredd att göra allt för mycket gratisarbete, enbart av kärlek till konsten. Jag skulle aldrig jobba så många timmar gratis för något annat yrke.

För att inte tala om att sätta ett värde på sig själv. En utmaning i många yrkens löneförhandlingar dock, men jag vill påstå att eftersom konst ofta för mig handlar om ett varande och inte ett kunnande eller kanske ett kunnande i ett varande, men i varje fall, så blir det väldigt svårt för mig att sätta ett pris på något som upplevs så blottande.

Jag vill ha lön och jag vill tjäna bra på mitt jobb för att kunna ha en sådan levnadsstandard jag vill ha privat.

Men det betyder inte att min konst behöver pengar. Jag klarar mig med ganska lite. Det handlar garanterat om smak och tycke men jag anser att den konst jag skapar behöver inte dyra utrymmen, massa teknik, fin rekvisita eller påkostade kläder. Trots att jag exempelvis ofta arbetar utifrån olika materiella ting så skulle jag vilja påstå att jag inte finner så stor tillfredställelse att skapa något estetiskt pompöst. Och jag säger inte att jag inte skulle vilja skapa något pompöst någon gång men fokus ligger alltid på innehållet. Jag använder mig mera av dessa material för att ta mig igenom processen och för att få mig att förstå vad det är jag vill utforska eller säga med verket.

Jag är intresserad av det mänskliga i människan, vad är det universella och på vilket sätt skiljer vi oss ifrån varandra. Detta betyder ju att mina verk i stort sett ändå alltid handlar om pengar. För om vi klär av människan allt, är hen naken och det första vi sätter på hen är kläder. Och det handlar i och för sig om val som sedan börjar handla om identitet men det handlar även om pengar och klass och kapitalismen och så vidare.

Så absolut kommenterar min konst både pengar och vårt kapitalistiska samhälle. Nu förstår jag att du kanske inte riktigt hänger med i mina tankebanor och funderar vad jag förklarar om nakenhet och så vidare.

Men det jag försöker säga är att för mig är det mer kreativt att tänka mig att jag inte har resurser än att jag har dem. Jag vill våga stå för att det som sker mellan mig och min publik, ett slags socialt kapital, är för mig mera intressant och meningsfullt. Med socialt kapital menar jag ett kontrakt, ett utbyte, en kommunikation som inte bygger på pengar utan på en kompetens, rikedom och förståelse för vårt sociala samspel i förhållande till olika kontexter och sammanhang.

Men...

Jag slipper inte det faktum att jag kommer att behöva be om pengar.

Och det stör både mig och mitt skapande.

Jag kunde bara sluta vara trogen mig själv och skapa något som jag tänker att finansiärerna skulle vilja finansiera. Fast vet jag vad det är?

PIPI: Du tvivlar. Litar du inte på att du har lärt dig tillräckligt under din studietid?

ALEXANDRA: Utbildning i skådespelarkonst är att samla på sig verktyg, metoder, startpunkter som aktiverar/får i gång processer, matar din kreativitet och hjälper dig att skapa.

“Jag arbetade i allra högsta grad med att vara i ett tillstånd av ”not knowing” och när jag kunde i mitt arbete hitta ett sätt för min kropp att associera fritt, då jag litade på min teknik, kunde jag känna att jag skapade någonting som var meningsfullt för mig själv. Jag kände att jag hade genom den här praktiken hittat ett uttryckssätt som kan fungera som ett sätt för hur jag vill uttrycka mig själv som konstnär. Förutsättningen att kunna försätta sig i en sådan situation har för min del krävt bl.a. att jag fått en rad positiva upplevelser av fysiska utmaningar.” Gustafsson 2021, 9.

Under min utbildning har jag blivit medveten om att jag inte bara är en person som kan skapa kreativa verk utan också insett vad jag skall göra när jag tror att jag inte är en person som kan skapa kreativa verk, men då jag är en person som försatt sig i en position av att vara tvungen att skapa kreativa verk. Alltså med andra ord insett vad professionalitet innebär.

Jag har försökt plocka ut följande utgångspunkter från min utbildning som jag vet att hjälper mig i en skapandeprocess (aktivera min kreativitet):

- Arbeta med hår/peruk som en utgångspunkt för associativ rörelse
- Musik
- Samtala med kollegor om ämnen/frågor
- Flödesskrivning
- Placera ett material (ex. ett objekt) på ett ställe eller i en situation där det inte hör hemma

Sen måste jag väl också erkänna att utbildning i mångt och mycket är att hålla på med saker som man inte riktigt förstår varför man håller på med och hänge sig till det. Delvis uppstår den känslan eftersom det är omöjligt att förstå sig på utveckling i den stunden

som det sker, men samtidigt tror jag att det också handlar om att försätta sig i olika ovana situationer för att få en uppfattning om hur stor potential det finns inom mig.

Om någon hade sagt när jag började skolan att jag kommer kunna skapa röst från lägsta till högsta tonen på pianot, hade jag skrattat och sagt: aldrig.

Men det kan jag, i och med min röstundervisning i Nadine Georges voicework. I detta röstarbete finns en del som heter röstresor som går ut på att med en viss förhandsvald energi göra en resa med din röst upp och ner genom hela pianot. Dessa fyra energier; *Högre maskulin (ljud: Ha)*, *Lägre maskulin (ljud: Hå)*, *Högre feminin (ljud: Ha)*, *Lägre feminin (ljud: Hu)*, öppnar upp och ger dig möjlighet att utforska via din röst olika kvalitéer och ställen i dig.

Och självklart kan jag inte skapa alla ljud från den högsta till den lägsta tangenten på pianot. Det är inte det de handlar om. Det handlar om ett stretchande av psyket och instrumentet. Om ett arbete där du blir medveten om platser i dig du kanske inte är så bekant med och det handlar i allra högsta grad om ett arbete att lägga märke till din fulla potential.

Och jag tänker väl att vi då är i någon slags kärna av skådespelararbete, exempelvis då det handlar om att göra en roll. Jag gynnas av att ha öppnat upp och bekantat mig med ställen i mig då jag skall porträttera någon eller något som inte är så nära mig själv. Samtidigt tycker jag att detta röstarbete hjälper mig att förbinda mig till mitt arbete, att inte fly från mig själv utan tvärtom arbeta utifrån mig själv med mitt material.

Som jag nämnde, kan min röst inte ljuda utifrån alla tangenter på pianot. Men jag behöver stå där och arbeta mig igenom den uppgiften som i mitt fall är omöjlig. Jag behöver tro att jag kan det fast jag inte kan. På samma sätt som vi behöver tro på scenen att vi är någon vi egentligen inte är eller kan något vi egentligen inte kan. Vi går med på att förbinda oss till en uppgift och ett material.

PIPPI: Jag hör att du har lärt dig att dra paralleller.

ALEXANDRA: Är det inte det de handlar om? Att samla kunskap och bygga på ett eget arbetssätt som fungerar för mig?

PIPPI: Ja, är det?

ALEXANDRA: Och skapa konst utifrån egna behov och intressen?

PIPPI: Mmm...

ALEXANDRA: Men jag kan inte...

Jag lever med ett konstant dåligt samvete. Jag lider varje gång jag skapar, varje gång jag gör konst. Av ett samvetskval. Av att jag känner att jag borde vara någon annanstans och göra något mer samhälleligt nyttigt.

Jag känner att jag borde vara där och byta alla blöjor. Som om blöjorna hängde på mina axlar. Att jag behövs där för jag har sett vad där finns. Jag har mött rövhål som ansvarar över människoliv. Och någonstans tänker jag att jag önskar inget mer än att jag skulle vilja jobba inom vården och inte med konst för jag vet att jag skulle kunna utföra arbetet bra. Men jag vill inte vara där och jag är inte där, utan jag arbetar med konst och låter rötäggen ta hand om människorna. Och därför har jag dåligt samvete. Och därför försöker jag i stället via min konst vara nyttig. Alltså på ett samhälleligt plan, så som vården är. Och visst vet jag att konsten också har sin plats i samhället. Men jag är rädd att den konsten jag vill skapa inte har det eftersom det inte hör till det jag vill kalla för traditionell teater.

PIPPI: Vad menar du med traditionell teater?

ALEXANDRA: Jag har gjort en lista:

- Lättillgängligt
- Tydligt narrativ
- Underhållande
- Publikens position i salongen
- Föreställningen är på ett ställe
- I ett teaterhus
- Verket innehåller en text, oftast en dramatisk text med en dramatisk kurva/båge (början-mitten-slut) vändpunkt

- Verket innehåller/kan innehålla dans/musik
- Kostym/smink
- Går enligt en teateretikett, exempelvis hur en betar sig i en salong under en föreställning
- Begränsad tillgänglighet, en viss publik, består till majoritet av en högre medelklass
- Kräver en annan slags fantasiförmåga
- Inte för mycket tekniska element (ex. video)
- Allting är live, inte inbandat material, förutom typ vissa inspelade ljud
- Biljetter fungerar enligt ett system, du betalar = har en plats
- Uppträder/framför /matar ett material (kontra att vara med ett material)
- Alla får samma vara, föreställningen ändrar inte på basen av vem som är där
- Hur skådespelaren arbetar med rollen

PIPPI: Så om du gör så kallad traditionell teater är du nyttig?

ALEXANDRA: Ja.

PIPPI: Ja, där börjar vår tid ta slut.

3. HUR ARBETAR JAG MED MIN KONST?

3.1. Alexandra berättar om Eget arbete 2

I mitt andra arbete tog jag ett beslut som kom att vara väldigt betydelsefullt för mig och mitt framtida skapande. Jag valde på basen av någon konstig intuition att jag skulle fortsätta arbeta med Pippi, det vill säga fortsätta att utveckla en egen konstnärlig praktik. Jag kände på mig att något grävde inom mig och att jag inte var uttömd på detta sätt att arbeta.

Eget arbete 2 var ett väldigt speciellt verk, skapat mitt i korona-pandemin, i ett undantagstillstånd. Vi som gjorde kursen Eget Arbete försökte tillsammans med våra pedagoger sätta all vår ork och vår kreativitet på att göra det bästa av zoom-plattformen. Vi skapade var och en på sitt håll, olika små verk (förinspelade filmer eller live-förställningar), som sedan knöts samman i en livestream inför en publik på zoom.

Jag vill minnas att jag ursprungligen inte skulle arbeta med ensamhet som tema i detta verk utan med frågor kring mitt konstnärskap. Vi hade haft en uppgift i kursen Arbetslivsfärdigheter att skriva ett artist statement och det hade verkligen skapat en liten kris i mig. Ett artist statement är en presentation av konstnärens verk, vision, stil, arbetssätt och filosofi. En presentation som kan fungera som ersättande svar på frågor kring ett verk eller en konstnär då konstnären själv inte är på plats. I mitt artist statement funderade jag på frågor som:

Vem är jag som konstnär?

Vart är jag på väg?

Hurdan konst vill jag göra?

I detta Eget Arbete 2, märkte jag att skrivande blev en del av min konstnärliga process. Det berodde kanske på att vi skrev mycket i alla andra kurser, eftersom all undervisning var på distans. Jag hade bestämt att jag skulle arbeta med min Pippi-praktik på något sätt, men det tog en lång tid innan jag fick en tydlig idé vad jag ville jobba med.

Under pandemitiden bodde jag i Sibbo hos mina föräldrar. En dag när jag stod ute och rökte förstod jag att jag skall jobba inne i deras lilla glas växthus. Jag visste att jag ville jobba med Pippi, i ett växthus, behandla ensamhet och röka. Där var min idé och sedan började jag kombinera mina texter kring min konstnärliga kris.

Jag började fundera på objekt. Det kom så tydligt till mig att jag skulle ha med mitt inre barn. Så jag tog min gamla Baby born-docka och använde henne. Reflektioner kring det inre barnet hade dykt upp redan i texterna som jag skrivit.

Jag funderade även på saker jag kunde göra när jag var i ett växthus, som jag inte skulle kunna göra i en blackbox. Jag visste att jag måste få röka en cigarett.

Jag använde mig av musik som inspiration till arbetet, men det här verket är det enda som jag gjort som det inte fanns någon musik i själva föreställningen.

I det här verket ville jag synliggöra skrivprocessen och det gjorde jag genom att ha en del i själva verket där jag limmar post-it-lappar på mig för att visa hur många olika dokument jag har skrivit under processens gång. När jag nu tänker tillbaka på det var det väl för mig något sätt att försöka förklara mig själv. Ett behov av att visa att jag inte flummar runt utan att allt är uttänkt. Jag minns att jag hade en tanke om att det jag skapar ser ut att bara vara improviserat och ihop slängt och hade ett behov att förklara att jag nog har gjort mycket arbete med mitt material. Detta var nog enbart att släcka mina egna hjärnspöken som kommenterade min arbetsmoral.

Under processen handlade det också om att ge Pippi, det vill säga mig själv, en röst. Vad skulle hon säga? Jag var fortfarande intresserad av att ha henne icke verbal, så hon sa inget live i själva föreställningen, utan jag använde mig av ett förinspelat textmaterial där jag läste upp med två olika texter. Den första texten handlade om hur ”Pippi pitchar ett drömprojekt” och den andra var ”En favoritdag i lilla Pippis liv”.

Andra frågor som mitt verk berörde var:

Vad skapar jag i ett undantagstillstånd?

Hur påverkar publikens frånvaro/närvaro min prestation, har det jag skapar någon betydelse om ingen ser det? Vad ligger det för värde i det för enbart mig själv?

Trots att dessa frågor inte behandlade koronan i sig så tror jag att mitt tema ensamhet och isolation på många sätt underströk den världsliga situationen.

Jag funderade även:

Hur behandlar/förhåller vi oss till vårt inre barn och våra drömmar?

3.2. Pippi berättar vad Eget arbete 2 egentligen handlar om

För mig var detta textskapande ett långfinger till duktiga flickan i mig. Allt som skapas i textform behöver inte vara på en hög intellektuell nivå. Jag satte den skapade texten på precis samma nivå som exempelvis objekten, rörelsen och musiken. Jag kände att jag i och med denna process började hitta ett sätt för mig att våga uttrycka mig i skrift och ta med det materialet till scenen.

Det här arbetet satte mig också att börja reflektera kring mitt arbetssätt som konstnär. Det började handla om **hur** jag skapar och inte enbart **vad** jag skapar. Jag började reflektera kring vilka mönster jag har i mitt arbete och vad är ett professionellt arbetssätt. Jag tänkte kring hur jag skulle kunna arbeta ekonomiskt men ändå vara trogen min konstnärliga process och vision.

3.3. Konstnårsrehabiliteringen

PIPPI: Hej

ALEXANDRA: Känns svårt att börja idag.

PIPPI: Varför det?

ALEXANDRA: För jag vill påstå något.

Jag vill påstå att jag har skapat en egen metod/praktik.

PIPPI: Okej.

ALEXANDRA: Jag har arbetat fram ett sätt där jag känner igen hurdana arbetsverktyg jag behöver använda i vilket skede av processen. Jag har även i och med upprepade processer med samma praktik och tema lagt märke till mina egna tendenser i en process.

Jag förstår redan (på ett plan) att några veckor efter att jag fått min första idé om ett material jag vill jobba med, så kommer jag att ligga på golvet o gråta några veckor i sträck och tycka synd om mig själv.

Jag kommer säga att jag vill ge upp allt och aldrig mera i mitt liv göra konst. Jag satsar stenhårt på att övertyga både mig själv och andra, att så är fallet (jag är ju trots allt skådespelare). Och om jag måste gå med på att göra detta, så skall detta banne mig bli det sista jag gör. Som en martyr går jag med på att skapa ännu ett verk. All denna storslagna dramatik sker till stor del hemma i Alexandras sinne, men under mina studier har mina pedagoger, handledare, vänner och familj också fått sin beskärda del av detta martyrspele. Jag tänker inte be om förlåtelse för denna tendens, främst för att min familj och vänner älskar mig och/eller har valt att vara i mitt liv och resten av detta gäng får betalt för att stå ut med det.

En kan fråga sig varför jag gör det till mig själv?

PIPPI: Varför gör du det?

ALEXANDRA: För mig är det ett test. En kompass. Som berättar om jag är på väg åt rätt håll med mitt material. När jag ger upp, kommer svaren.

Efter hela ge upp processen är jag redo att stå för det jag skapat. Jag är redo att motivera min konst och jag är redo att visa den.

Det känns som att jag alltid går igenom en slags sorg i mitt skapande och att jag behöver få göra det. Och jag behöver tid. Jag har aldrig varit en snabb person, speciellt inte när det kommer till inläring och utveckling.

Min mamma påminner mig med jämna mellanrum att jag alltid har behövt lite extra tid. Det kan hon med all orsak säga, jag menar, jag surade 12 extra dagar i hennes livmoder innan jag kom till världen.

(Pippi ler.)

PIPPI: Jag känner dig.

ALEXANDRA: Du känner mig.

Men jag vill fundera på hur pengar påverkar mitt skapande.

PIPPI: Jaha.

ALEXANDRA: Eller jag vill fundera på hur jag inte vill att pengar skall påverka det men hur jag absolut vet att det kommer göra det.

Jag vet att jag snart behöver ta mig ut i arbetslivet och jag är osäker på hur jag som konstnär fungerar där.

Jag tror att jag har arbetsverktyg, hur jag själv arbetar med mitt material och hur jag skapar, men jag är ute och cyklar när det kommer till finansiering och förhandlingar om arbetsplatser.

Emelie Zilliacus (2021, 20) uttrycker sig i sitt lärdomsprov *This Woman's Work: Om känslan av konstnärlig frihet i ett produktionsmaskineri* på följande sätt om förväntningarna på den kommande arbetsmarknaden:

”Jag tror att många i min generation kan känna igen känslan av hopplösheten och apatin inför sin framtid på arbetsmarknaden. Jag känner den, mycket tydligt, i skrivande stund våren 2021 och jag känner den varje gång jag har med fonder och stiftelser eller andra finansiärer att göra. Den här apatin förlamar mig till ett tillstånd där jag bara vill ge upp med att förnya något på scenkonstfältet, tillståndet kräver att jag endast kan ”överleva” på arbetsmarknaden, inget mer. Det känns som att hela scenkonstfältet präglas av en nyliberal arbetsmarknad. Den här arbetsmarknaden kräver mera av mig än vad den kan ge. Friheten som det fria scenkonstfältet och frilansandet erbjuder sätter en enorm press på mig som individ och det känns som att jag inte har något att falla tillbaka på (även om jag vet att välfärdsstaten Finland kommer emot ”på andra sidan”) om jag inte konstant jobbar för att få jobb. Det här

jobbet är till exempel engagemang på scenkonstfältet i form av nätverkande och att helt enkelt hela tiden synas på ett eller annat sätt.”

Jag blir ledsen när jag tänker på att jag skall behöva börja motivera och sälja mig själv. Jag blir ledsen när jag tänker på all energi som vi skådespelare lägger på att skapa våra jobb eller motivera för någon att vi nog är värda att göra det som vi har en magisterexamen i. Jag anser att denna konstanta press på att göra dig sedd och känslan av att du som skådespelare behöver stå på dina bara knän och böna och be om att få arbeta är förnedrande. Som om detta arbete inte på många sätt är tillräckligt förnedrande från förut.

PIPPI: Känner du dig ofta förnedrad?

ALEXANDRA: Nej, men ibland. De stunder då jag känt mig förnedrad har varit då jag har arbetat med en större arbetsgrupp och orsaken har oftast varit att regissören har beställt något som hen inte kunnat kommunicera till mig. Den förnedrande biten är vilka strategier dessa regissörer har använt då deras ord inte räckt till. Jag har upplevt en regissör som själv kommit upp och visat hur jag kunde göra mitt arbete bättre. Det har funnits en som klätt av sig, så att jag skulle känna mig bekväm och komma över mina blockeringar. Det har varit en situation där jag skall stönande rida en läderpall för en pressbild, där tre personer i maktposition står i en mörk studio och tittar på mig, säger att jag gör fel och börjar ge exempel hur de skulle utföra mitt arbete.

Jag är inte traumatiserad, bär inget agg och är fullt medveten om att det finns dom som upplevt väldigt mycket mer allvarliga saker än jag.

Men jag vill ändå påstå att förnedrande är ett bra ordval för ovannämnda situationer.

PIPPI: Är detta orsaken varför du vill göra din egen konst?

ALEXANDRA: Ja, det är absolut för att slippa vissa hierarkier och maktutövanden. Jag skulle ljuga om jag sa något annat. Min stubin är kortast med regissörer som omedvetet vill leka docka med mig eller de som får mig att uppleva mig dum eller de som snällt nickar till mina förslag men som får mig att förstå att det jag bidrar med inte har någon betydelse för en större konstnärlig helhet.

PIPPI: Du vill känna att det du gör är meningsfullt?

ALEXANDRA: Jag vill känna att jag bidrar.

ALEXANDRA: Jag började tänka att det kanske uppfattas som att jag arbetar med någon form av Pippi karaktär men jag använder egentligen bara namnet. Den kunde lika gärna heta Jorma eller Alexandra. Kanske det skulle vara vettigast om den hette Alexandra.

PIPPI: Kanske det skulle vara vettigast att den heter Alexandra.
Där börjar vår tid vara slut.

4. MIN KONST ÄR MITT SINNES FRISTAD

4.1. Alexandra berättar om Fritt arbete 3

I Fritt arbete 3 *Hon är här nu* arbetade jag med:

Ensamhet

Hjälplöshet

Styrka

Sensualitet

Maskulinitet

Detta arbete var ett fysiskt utforskande av olika objekt som en publik får bevittna. Min existens och mitt skapande var i förhållande till materialen/objekten, men inte beroende av dem.

Jag ville i detta arbete jobba med musik på ett annat sätt så jag kontaktade Rasmus Pietilä. Han skapade ett ljudverk som hette *PIPPIS PAPPAN* som jag hade tillgång att använda i föreställningen. Verket var gjort på basen av en dialog vi fört gällande föreställningens tematik. För övrigt hade han fria händer att skapa detta ljudverk. Jag hade kontaktat Rasmus eftersom musiken/ljudvärlden var något jag arbetade både med och emot under föreställningen och var intresserad av att ha en annan människas vision och input i verket.

Min grundidé till detta arbete var att jag ville att Pippi skulle skida inomhus. Att skida i en miljö där man inte skulle vanligtvis utföra handlingen.

Jag arbetade många långa sessioner med mina olika objekt. Testade olika objekt (bland annat vispgrädde, skidor, stavar, peruker, skor, papper) för att komma fram till vilka jag ville ha med i föreställningen. Jag kom fram till att färre föremål gynnade föreställningen och mitt eget arbete eftersom det då fanns en möjlighet till en slags fördjupning, i vilken jag anser att det djupare utforskandet började hända. Det djupare utforskandet blev så specifikt att publiken kunde börja göra sina egna tolkningar av vad som händer på scenen.

Föreställningen byggdes kring frågorna:

Vågar jag lita på mig själv så mycket att jag kan skapa en föreställning i stunden?

Vad är det som väcker åskådarens intresse eller fantasi i ett fritt associativt verk?

Hur skapar jag konstnärligt utforskande som kan vara både meningsfullt för konstnär/publik?

Varför står vissa inte ut med det att det inte finns ett tydligt narrativ?

Varför skall andra komma och titta på det här?

Vad behöver publiken? Vad behöver jag?

Får jag vara äcklig och rebellisk?

Hur ser andra på mig?

Vad är styrka?

4.2. Pippi förklarar vad Fritt arbete 3 egentligen handlar om

pippi är min relation till pappa.

det är inte jag.

det är inte du.

det är vår relation.

pippi är ett bevis till pappa att jag är stark och klarar mig.

gömmar jag det starka och sårbara i mig eller plockar jag fram det med pippi?

hon säger: du vet nog.

Jag tycker ofta synd om människor.

Högst troligen helt i onödan.

Plus att tycka synd hjälper inte så mycket eftersom det handlar mera om en själv än dom andra.

Men jag upplever ofta att jag inte kan klaga för jag har det bra.

Och att det är min uppgift som människa i denna värld att bidra med något.

Jag har fått så mycket, men kan inte vara nöjd.

Fortsätter söka efter något jag inte ens vet vad det är.

Det är också min enda barmet förbannelse. Jag har hört allt för många gånger i mitt liv att jag är bortskämd, att jag inte kan dela och ta andra människor i hänsyn. Och jag har

alltid upplevt det väldigt orättvist att jag har fått höra det, med tanke på att jag inte kan påverka hur många barn mina föräldrar vill ha eller hur jag blir uppfostrad.

Därför tror jag även att jag nu i vuxen ålder försöker gottgöra det på något sätt.

Exempelvis genom att försöka hjälpa andra med hjälp av min konst.

(Som om min konst skulle vara något välgörenhetsprojekt... och vem är jag att komma och påstå överhuvudtaget att a) konst kan hjälpa andra människor
b) MIN konst kan hjälpa andra människor.)

Men jag vet att det bor en väldigt stor diva i mig. En diva med ett enormt ego. Och jag kan inte rå för hur stor hon är. Jag kan ibland försöka tämja henne och få henne att lyssna på andra. Men det är hon, i all sin storhet som gör valen och leder hela den konstnärliga verksamheten.

Förtjusande! Förtjusande!

Vad är det som är förtjusande, frågade Tommy.

Jag, sa Pippi belåtet.

Astrid Lindgren Company 11.10.2023.

4.3. Konstnärsdialog

PIPPI: Så med andra ord är Pippi ett begär. Ett begär att exploatera och utforska. Att blotta. Ett sätt att testa sig fram?

ALEXANDRA: Om övriga arbeten och rollprestationer är mitt gräs så är Pippi mitt heroin. Med henne kan jag lura in mig i otroligt välbefinnande sfärer.

PIPPI: Handlar det om något slags beroende?

ALEXANDRA:

Ja, nej. Mera om ett begär.

Jag förstår att allting handlar om en kombination av en fantasi och ett sätt att uttrycka sig på och det känns nästan löjligt att jag här drar paralleller till substanser, men dopamin som dopamin. Att jag får leka, fantisera och uttrycka mig och att någon ser på mig när jag gör det, det ger mig dopamin.

PIPPI: Har Pippi inga begränsningar?

ALEXANDRA: Klart hon har. Hennes begränsning är att det finns ett kontrakt mellan publiken, henne och verket och att det tar slut vid något skede. Detta betyder att Pippi och allt vad hon representerar, bara får existera i en viss tidsram.

PIPPI: Och resten av tiden?

ALEXANDRA: Jag skulle vilja tala om pengar igen.

PIPPI: Jaha?

ALEXANDRA: Ja för mig är pengar ett kommunikationsmedel med vilket jag köper min konstnärliga frihet. Men jag upplever ibland att jag inte kan vara fri i min konst för jag vet inte hur jag skall kommunicera eller motivera en plats för min konst för de som sitter på pengarna. Varför skall just min konst ta upp plats? Någonstans är jag så ofattbart hjärntvättad av ett kapitalistiskt tankesätt att jag tänker att jag som konstnär inte har någon plats om jag inte ger konsumenterna en oemotsäglich produkt.

I *Capitalist Realism: Is There No Alternative?*, inleder Mark Fisher (2009, 1) med rubriken: *It's easier to imagine the end of the world than the end of capitalism*

Denna dystopiska rubrik styrker att det är nästan omöjligt att komma ur ett kapitalistiskt system, för vad skulle alternativet vara? Vi har lättare att föreställa oss jordens undergång än frigörelse från kapitalismen. Jag känner mig tröstlös men vill komma med två alternativ. Första alternativet: Jag sätter mig ner och gråter en skvätt. Sedan klär jag mig lätt och charmigt och marscherar ut i arbetslivet där jag minglar till mig arbeten.

Jag ler, är trevlig och utnyttjar mina finlandssvenska privilegier. Jag får vid något skede en roll på en institutionsteater, ett jobb jag antingen fått via en kontakt eller på basen av hur jag ser ut. Kanske på grund av att jag har någon specialtalang som kan vara nyttig för någon viss produktion, men högst troligen på grund av hur jag ser ut eftersom utseende säljer. Sedan går jag med på en repetitionsperiod som till största delen går ut på att jag prutar och kompromissar på min konstnärliga vision och efter det är det premiär. Så då står jag några kvällar i veckan och lånar ut (läs: säljer) min kropp till någon teater. Publiken ser på min kropp som en tom hydda, en sminkad och påklädd blomrabatt. Denna kropp kanske fyller en funktion i en större helhet men den är tom. Och tyst. Där finns ingen glöd, den släcktes när jag snällt gick med att ställa upp som skyltdocka på stora scenen.

Alternativ två: är att fucka systemet. Jag önskar jag vore tillräckligt modig att våga gå emot det. Alltså i princip sluta göra konst som en protest. Men jag är självisk och är inte redo att ge upp mitt skapande så jag försöker hitta ett alternativ som skapar någon slags konstnärlig frihet.

PIPPI: Vad skulle detta alternativ kunna vara?

ALEXANDRA: Pippi. Den där lilla flickan i mig som ser möjligheter och kreativa lösningar. Hon möjliggör i alla fall en tanke, en fantasi, ett alternativ till det som är.

Pippi har kapital. Hon säger:

“Jag betalar, bara ni sätter er ner och ser på mig.”

Jag önskar ibland att människor inte skulle behöva betala för att komma och se på mig. Utan att jag skulle kunna få betala dem. Och detta handlar inte om att jag skulle vilja betala min publik för att jag tycker synd om dem, nej, snarare för att jag uppskattar dem.

PIPPI: Intressant...

ALEXANDRA: Samtidigt är jag den där lilla flickan som inte vet hur mycket plats hon får ta. Jag har svårt att hitta någon balans och det känns alltid som att jag antingen tar för mycket eller för litet. Därför har jag alltid arbetat ensam eftersom jag vet att då kan jag i varje fall i arbetsskedet inte sära någon annan eller trampa på någon annans tår genom att ta för mycket plats. Ja, jag hör hur konflikträdslan skriker genom föregående mening och jag blir så otroligt provocerad när jag hör att någon tycker jag är modig i min konst när jag egentligen bara är extremt konflikträdd.

Sedan kommer det ju alltid en tid då mitt verk behöver ta plats, då det blir premiär och människor får ta del av det och jag tror det är därför som jag alltid känner en vända över att släppa ut mitt verk bland folk. Det handlar om att jag måste tillåta mig själv att ta plats.

PIPPI: Kan du inte vara både fri och konflikträdd?

ALEXANDRA: För mig är att vara fri att förverkliga sig själv. Förverkliga sina inre behov och drifter. Det handlar om ett lyssnande. Först inåt, på sig själv. Sedan vänder lyssnandet utåt. Då handlar det om att hur jag kan utöva mina behov på ett sätt där det fortfarande passar in i ett slags socialt sammanhang/konstruktion som vi i detta fall har valt att kalla konst.

PIPPI: Så du påstår att vara fri i ditt skapande innebär att du får förverkliga dig själv och finnas i ett sammanhang med andra människor?

ALEXANDRA: Jag började tänka på en övning jag var med och bevittnade för ett par veckor sedan i ettornas undervisning. Uppgiften gick ut på att alla stod i en ring väldigt nära varandra och sedan skulle en åt gången ta sig igenom ringen genom att klättra på de andra och meningen var att inte röra marken. Det handlade om att våga ge sin vikt till de andra och att lita på att du även kan ta emot andras vikt. Övningen väckte mycket känslor, både hos dem som gjorde den och hos mig som såg på.

Jag kunde inte förstå hur jag kunde bli så berörd att se på en så simpel övning och hur jag flera gånger hade lust att ställa mig upp, gå fram till dem och på något sätt försöka hjälpa dem att komma över deras hinder.

Aune Kallinen, vår professor som undervisade oss, sa efter övningen något i stil med “Vi är inte vana att låta människor bära hela oss. Där handlar det inte enbart att bära den fysiska vikten utan även bära det psykiska bagaget.”

Jag förstod plötsligt varför detta hade berört mig så.

Jag tänkte på mitt eget skapande och det faktum att jag oftast är själv på scenen eller ensam och skapar verket. Jag har inte erfarenheten under processens gång att fysiskt ge min vikt till andra människor, så jag behöver lita på att de material jag arbetar med tar emot min vikt. Jag behöver också lita på att de som sedan tar del av mitt verk tar emot min vikt och jag tror det är det som blir tungt för mig. För om jag skulle portionera ut min vikt under processens gång till någon, nu talar jag om en människa inte ett material, så tror jag att mötet med publiken sedan inte skulle bli lika tungt och exploderande. Jag vet varför jag gör det och det blev också tydligt när jag såg denna övning. Det är för att jag inte litar på att människor orkar bära mig. Nu talar jag inte om min vikt utan hela mig.

PIPPI: Vad skulle hända om du skulle lita på människor?

ALEXANDRA: Nå, jag tror att jag skulle våga dela med mig mera och kanske få någon slags bekräftelse och på så sätt kunna utveckla vidare saker istället för att bara gå och umgås med min egen input till materialet.

Jag började också tänka på min reaktion som åskådare av denna övning. Att det väckte en sådan empati och en vilja att se dem lyckas i mig, att jag nästan var beredd att aktivera mig själv och gå upp och hjälpa dem. Det är det jag vill göra när jag skapar. Jag vill att någon stiger upp och aktiverar sig. Vill göra något. Vill hjälpa till och göra en förändring på den rådande situationen. Vill förstå sig på andra människor. Vill ta del av något.

PIPPI: Här börjar vår tid ta slut.

5. ATT SAMLAS KRING ETT VERK

5.1. Alexandra berättar om Pippi solo

Detta verk skapade jag självständigt på eget initiativ utanför Eget Arbete/Fritt Arbete kurserna. Eftersom vi inte hade något Fritt arbete på första magisteråret kände jag att jag ändå ville ha en kontinuitet i mitt egna skapande och behövde få göra ett soloverk.

Detta verk behandlade:

Ensamhet i relation till andra

Isolation

Dela med av mitt arbete/process, låta andra påverka processen

Göra andra glada (Pippi)

Duration

Fri associativ rörelse i förhållande till objekt

Det inre barnet

Olika platser i skolan (torget, matsalen, ytterdörren, arbetsrummet)

Eftersom detta var ett projekt som inte var bunden till någon kurs så kände jag att nu har jag chans att utforska ensamhet igen ur ett nytt perspektiv. Frågan blev: Hur behöver jag organisera mig som skapare så att jag kan skapa ett solo på egen hand men ändå inte känna mig för ensam i processen?

Utgångspunkten var att jag visste att jag skulle komma att göra verket själv, därför försökte jag under förarbetet arbeta med andra.

Jag gjorde ett aktivt val att nå ut till människor, tala med dem. Fråga frågor kring ensamhet. Jag hängde mycket vid olika ställen på skolan för att komma i kontakt med olika människor och arbetade aktivt med att försöka på riktigt nå ut och lyssna på dem.

Jag skrev en del flödestexter och skapade spellistor. Jag visste att jag ville utgå ifrån ensamhet som tema. Utifrån de olika mötena med människor föddes idén om att *Pippi vill göra andra glada*. Jag skapade olika små event/happenings (pepparkaksbakning på torget, sitta i Pippis knä och säga vad du önskar dig, önska godmorgon och bjuda på godis) som sedan kulminerade i den andra delen av verket som utspelade sig i ett av det isolerade arbetsrummet på skolans torg.

Den andra delen av verket var uppdelat i två delar *PIPPI BY DAY* och *PIPPI BY NIGHT* som bestod av tre olika dagar då jag vid olika klockslag spenderade en viss tid i ett inglasat, ljudisolerat, arbetsrum på torget. Där arbetade jag med musik och olika objekt. Jag hörde inte åskådarna och de hörde inte mig. Deltagarna kunde stanna hela tiden, eller komma och gå som de behagade.

Här gjorde jag en viktig insikt. Jag nådde något essentiellt i mitt skapande när jag märkte att jag hade skapat ett verk där åskådarna kände sig så fria att de började hänga och prata egna grejer under mitt verk. Vissa stunder kollade dom och andra stunder pratade de eget. Ibland såg jag att de pratade om verket eller kommenterade mitt görande. Jag hade lyckats samla människor *kring* ett verk eller en tematik (ensamhet).

I mitt verk reflekterade jag kring frågorna:

Hur kan jag göra andra människor glada?

Hur ser vi på ensamhet? Vilka typer av ensamhet finns det och vilka handlingar/val gör vi i relation till det?

Kan vi samlas kring ett verk och umgås?

Pippi Solo. Alexandra Gustafsson.
Foto: Linnea Sundblom.

Pippi Solo. Alexandra Gustafsson.
Foto: Linnea Sundblom.

5.2. Pippi berättar vad Pippi solot egentligen handlar om

Det är en av de största lärdomarna jag fått via min utbildning. Hur jag egentligen skall så att säga skapa konst av något eget intresse. Det startar från egna funderingar/idéer och sedan använder jag min kunskap att lägga ramar eller använder olika kreativa medel för att skapa distans till den ursprungliga funderingen och sen kallar jag det konst. Sedan tror jag att andra människor kan ta till sig det. Att det kan gälla dem också. (Vad jag fortfarande här försöker säga är att det handlar om att skapa något som väcker en reaktion i den som ser/deltar i det för att en reaktion alltid är ett förhållande och då har jag en relation till den som ser på mig och då är jag inte ensam. På så sätt botar jag min ensamhet.)

Det är just denna arbetsfas som för mig är den värsta. Den då jag skall ta distans och få perspektiv på mitt material. Det är då som jag känner att jag vill *pleasa* alla mina åskådare. Det är då jag vill att alla skall tycka om mig och det är då jag är mest rädd att bli hatad och ensam.

För min grundidé den bara kommer. Den är lika självklar som min existens. Den bara är. 100 procent tydlig.

Men det plågsamma börjar där efter. Då jag behöver ta i beaktande alla andra, det är då den duktiga flickan börjar tala.

Då börjar alla gamla tanter och gubbar som sitter och förväntar att jag skall underhålla dem gratis att tala. Då börjar tankar om pensionsbesparingar och ånger över yrkesval. Varje gång.

det är den konst som jag gör som ger mig en plats i samhället.
ett sammanhang.
berättigar min existens.

men det är självklart att skapandet är ensamt
om jag som skapar
hela mitt liv upplevt att jag är ensam.

jag skapar ingenting med en förväntan att det skall vara lätt och roligt.

att skapa är ett sätt att skada mig själv
 att plåga mig själv.
 och det är just precis det
 som är min njutning.

och jag vet inte ens om jag vill hitta ett mera gynnsamt
 och skonsamt arbetssätt.
 jag är ganska nöjd så här.
 min rädsla är att jag inte hittar människor som kan stödja mig i min arbetsprocess.
 som inte står ut med mig.
 för jag behöver andra.
 jag behöver andras stöd.
 jag klarar mig inte själv.

jag frågar varför?
 varför jag skall göra min konst.
 varför är den relevant.
 och varför skall jag plåga mig själv?

jag står ut med flunsa, spända muskler, migrän, ångest och ögoninflammation.
 alla världens tillstånd.
 varje gång.

varje gång står jag ut med min kropps stressreaktioner
 för jag vet att om jag gör det så kommer jag lite närmare min sanning.

5.3. Konstnärssdiskussion

PIPPI: Du återgår alltid till ensamhet?

ALEXANDRA: Jo. Jag har försökt förstå mig på mig själv utifrån olika vinklar av ensamhet.

Grotowski förklarar att han är intresserad av skådespelare på grund av de mänskliga i dem. Han beskriver skådespelarens behov att förstå en annan människa. Detta gör hen

genom möten, kontakt och en vilja till ömsesidig förståelse och intryck som föds i oss då vi öppnar upp oss till en annan människa. Grotowski påstår att det handlar om att resa sig över sin ensamhet.

Jag är skeptisk till Grotowskis ordval *att resa sig över en ensamhet*, men tolkar det helt enkelt som ett annat sätt att säga att människan alltid har ett behov att nå ut till andra för att förstå sig på sig själv. En kan inte vara själv, utan det är något en alltid är i relation till andra. Personligen känner jag att jag i mitt arbete vill bekanta mig med min ensamhet och arbeta med ett utforskande som står i relation till min egen ensamhet. Jag vet inte om jag någonsin kommer vara uttömd på detta tema eftersom det känns som att min ensamhet är kopplad till min existens som konstnär i denna värld.

Grotowski 2011, 111.

(Lång tystnad.)

ALEXANDRA: Jag har lite ångest över att dessa femton tysta minuter har kostat mig tjugosju euro.

Okej, så här.

Jag gillar tanken att teater kan vara att vi samlas kring en fråga, ett ämne, ett material. Vi funderar tillsammans på något. Vi är inte bundna till det utan vi förhåller oss, rör oss, agerar till ett material frivilligt.

Jag tycker egentligen inte om att sätta mig i en teatersalong. Jag tycker inte om att ha en bestämd plats. Jag tycker det är orättvist. För att inte tala om att med hjälp av mera medel kan du få en bättre plats. Jag förstår också att det kan ses som kreativt och unikt att just du tar del av en föreställning från just den platsen som du har.

PIPPI: Varför upplever du det orättvist?

ALEXANDRA: För jag känner mig låst. Därför är en onumrerad placering alltid en positiv överraskning, en liten tröst när jag släpar mig för att se på teater. Då får jag i varje fall göra något beslut själv. Känna mig delaktig.

PIPPI: Tycker du om att titta på teater överhuvudtaget?

ALEXANDRA: Nej, egentligen inte. Jag tror att mycket handlar om att jag har en annan smak än den teater jag går och ser på.

I min smak skall ett verk vara 360 grader. Det skall inte vara halvt, utan helt. Fuck teaterns magi.

Jag vill känna att jag är med. Inte utanför. Nu menar jag inte att föreställningen behöver vara interaktiv, jag vill påstå att det kan finnas andra medel där publiken känner sig involverad i verket. Jag vet inte om jag kan säga direkt vilka de är, men det är dessa medel jag vill undersöka i min konst. Jag tror att en stor del handlar om publikens roll i förhållande till verkets fråga.

Sen handlar det också om någon teateretikett, som jag vägrar gå med på. Om förutfattade meningar om hur en skall bete sig i en teatersalong.

PIPPI: Där...Säg klart.

ALEXANDRA: Jag gillar tanken att teater kan vara att vi samlas kring en fråga, ett ämne, ett material. Vi funderar tillsammans på något. Vi är inte bundna till det utan vi förhåller oss, rör oss, agerar till ett material frivilligt.

PIPPI: Där börjar vår tid ta slut.

6. EN FRÅGA OM KÄRLEK

6.1. Alexandra berättar om Fritt arbete 4

I mitt sista Fritt arbete *Kylmä kahvi kaunistaa* arbetade jag med:

Ensamhet

Orättvisa

Död

Ta med andra i mitt verk

Avslut

Avsked

Tid

Det kollektiva

Deltagarens roll

Sociala situationer

Detta arbete kom att bli väldigt speciellt för mig. *Kylmä kahvi kaunistaa* är ett verk skapat i kris. Ett verk skapat då jag minst trodde att jag kunde skapa.

”I have given up.

But I create in spite of it.

There are more important things than art right now.

But I create in spite of it.

There is not much I have energy for right now.

But I create in spite of it.

I have made a space for myself.

Where I can just be.

An unfair space

that is as empty as can be,

but as full as it will be.”

Kylmä kahvi kaunistaa. Scenkonst.

Min ursprungliga idé var att Pippi skulle ordna pensionärskaffe. Tanken var att arbeta med att knyta ihop mina studier och hela Pippi-serien med att arbeta med ensamhet i förhållande till avslut/avsked.

Sedan kom idén som kom att bestämma hela föreställningens dramaturgi. Jag ville arbeta med slumpmässighet på så sätt att alla inte skulle komma in på föreställningen.

Jag var i process med dessa två komponenter när jag fick beskedet att min pappa har obotlig cancer och inte lång tid kvar att leva. Jag visste, eftersom jag alltid arbetar på en så pass personlig nivå, att jag måste ta in detta i mitt arbete. Tematiken och mina idéer behandlade redan på något sätt det men nu handlade det även om döden, det definitiva.

I detta arbete handlade det inte för mig att undersöka fysiskt objekt utan mera om hur jag organiserar allting runt en idé om att alla inte kommer in. Jag testade olika dramaturgier. Bollade mycket med frågor om hur mycket skall vara baserad på riktig slump och vilka val ska jag som skådespelare ha makt över. Slutligen var det så att den första och största gallringen var något jag inte överhuvudtaget kunde påverka eftersom den skedde via lottdragning. De följande gallringarna kunde jag som skådespelare styra över, det vill säga jag komponerade verket under verkets gång genom de olika gallringarna.

Jag insåg att jag är intresserad av att arbeta utifrån ritualer/traditioner eller något som människor lätt kan relatera till. I detta verk tänker jag att begravningskaffet är den ritualen. Det kreativa för mig blir sedan att applicera mitt tema (ensamhet/döden/orättvisa) eller min idé (att inte komma in) i den riten/eventet/platsen, i det igenkännbara.

Jag hade en tanke om att skapa något som rörde på sig, både i föreställningen och efter. Som inte stannade enbart på föreställningsplatsen. Nu så här i efter hand kan jag kanske verbalisera att jag ville skapa något där människor träffas *asian äärellä*. Jag ville att föreställningen läcker ut och fortsätter lika mycket när de lämnat föreställningsplatsen. Jag vill att de inser att de är och kollar på teater, men att de samtidigt berör och aktiverar dem att göra egna kopplingar till deras vardagliga liv.

Vilka frågor byggdes föreställningen kring?

Livets slumpmässighet. Livets lott. Ödet.

(vem får se/inte se)

Hur kan jag skapa en orättvis situation för publiken?

(slumpmässighet)

Hur mycket/lite behöver jag säga? (som Pippi/Alexandra i relation till spelreglerna)

Vilka val/handlingar gör publiken utifrån konsekvenserna (att bli utanför/kaffebjudning)

Saknad

Förälder- Barn relationen

Att bli vald/inte vald

Tid

Vad betyder att se en föreställning? Hur mycket behöver vi se för att uppleva att vi har sett?

Vilka är föreställningens regler? Förväntningar att bli serverad en föreställning som publik.

(vänster) Kylmä kahvi kaunistaa. Alexandra Gustafsson. Foto: Alexandra Gustafsson.

(höger) Kylmä kahvi kaunistaa. Alexandra Gustafsson. Foto: Tom Rejström.

6.2. Alexandra berättar vad Fritt arbete 4 egentligen handlar om

Vården är samtidigt en bransch som jag inte skulle vara en sekund arbetslös i. Jag skulle kunna jobba dygnet runt och ändå inte räkna till. Samtidigt är jag tvungen att slita ihjäl för att få göra konst. Jag får jobba röven av mig för att få en enda roll eller ett enda projekt finansierat. Varför göra konst om man inte får utöva det? Varför utbilda sig till skådespelare? Varför kämpa när det finns ett yrke som jag skulle kunna göra där jag inte en enda stund skulle behöva oroa mig att jag inte skulle ha jobb.

Amerikanska koreografen och författaren Deborah Hay (2016, 108) använder sig i sin konstnärliga praktik av frågor som ett arbetsverktyg för sitt utforskande. I boken *Using The Sky: A Dance*, frågar hon följande;

What if where I am is what I need?

Jag både inspireras och känner igen mig i Hays frågande arbetssätt. Trots att frågorna kanske inte är så medvetet utarbetade i mitt arbete så finns det ändå ett behov att fråga och att arbeta med frågor. Alltså att konstant reflektera kring mitt eget skapande och att inte ta arbetet eller mig själv för givet. Och vad det kommer till Hays ovannämnda fråga, anser jag att det är både en fråga och ett svar. Det är den frågan som motiverar varför jag skall göra konst. Den är både filosofisk och konkret. Den frågan ger mig tillåtelse att lita på min egen intuition i förhållande till mitt skapande. Den ger mig en riktning som inte är framåt eller bakåt, utan horisontell. Vad jag behöver är horisontellt. Det är bredd och förståelse. Det är att sträcka ut händerna och hänge sig. Jag är precis där jag skall vara. Där mina behov bor.

6.3. Konstnärssamtal

ALEXANDRA: Är det att misslyckas att behöva komma tillbaka?

PIPI: Du har ingen aning om vad livet försätter dig i.

PALEXANDRA: Jag har så många frågor ännu. Allting blir på hälft...

PIPPLEXANDRA: Du kan alltid komma tillbaka.

PIPIANDRA: Jag klarar inte av det här...

ALEXANDRA:

*motiven och de skrikande rösterna tystnar
inför det absoluta:*

Min konst är konstanta frågor.

Min konst är en fråga om kärlek.

Min konst undrar varför.

Min konst svarar

det är ingen fråga om saken.

*När jag höll din hand
stunden då du släppte taget om det här livet*

*förstod jag allt.
Samtidigt förstod jag
att jag aldrig kommer förstå
något annat
än att kärlek finns där du frågar
och kärlek finns där du inte behöver fråga.*

Tack pappa

7. AVSLUTNING

Varför skall jag motivera mitt skapande?

För finansiering.

Varför måste all konst vara världsomvälvande?

Förändrande.

Progressivt.

Vad hände med konstens egenvärde?

hur skall jag någonsin klara mig

i den köttkvarn

jag kallar skapandeprocess.

om jag skall fundera på pengar.

guld.

guldpengar.

därför har jag skapat pippi.

she got plenty of them guldpengar.

det ger mig ro

att skapa.

och jag tänker inte förändra världen.

bara se människor.

och på ett kreativt sätt lyfta fram

allt som redan är framme

men inte upplyft.

det är för att jag inte vet.

och inte förstår.

som jag försöker.

jag har för många frågor.

för att bara lägga mig ner och ge upp.

I denna uppsats har jag behandlat varför jag behöver motivera mitt skapande och för vem. Jag har med hjälp av olika röster (Pippi/Alexandra) reflekterat kring en utveckling av mig som konstnär. Jag har försökt synliggöra ett kaotiskt varande i min egen konstnärliga utveckling. Jag har genomgående reflekterat över pengarnas betydelse i mitt konstnärskap. Jag har även försökt verbalisera fram en praktik, en Pippi-praktik. Denna praktik har hjälpt mig samla på mig arbetsverktyg som hjälper mig aktivera min kreativitet. Under denna skrivprocess, har jag tyckt att ord stundvis förstör något av min konst och mitt varande samtidigt så vill jag också påstå att det har öppnat upp för en ny förståelse.

En genomgående fråga i uppsatsen är *varför*, i olika kontexter. Varför är min konst relevant i samhället? Varför skall min konst finansieras? Varför skall jag göra just min konst? Varför Pippi? Varför skall jag vara konstnär överhuvudtaget?

Min slutsats är att det är en fråga om kärlek. Att fråga, är kärlek.

Frågan om att sluta, att ge upp, är genomgående för mig som konstnär i process som process. Det är alltid en fråga om val. Som i kärleken. Jag väljer mitt material, jag väljer mitt skapande, jag väljer min konst och jag väljer mig själv. Alla dagar i veckan. Alla hjärnspöken, tvivel och stressreaktioner är ett facit på vilken tyngd det ligger i detta val. Om detta val sedan kommer föra mig vidare, kan jag inte veta. Om jag kommer få finansiering eller en plats att utöva min konst i samhället, kan jag heller inte veta. Men om jag har valt att tro på mig själv och valt att tro på det jag gör, kommer kanske även någon annan göra det.

Slutligen skulle jag vilja säga något åt den där lilla flickan som stegade sönder mammas och pappas parkettgolv. Jag skulle vilja säga tack för att du aldrig slutar glöda inom mig. Jag skulle också vilja säga att det går att öppna upp sig för andra, ta emot hjälp och visa sig sårbar. Du är inte ensam.

8. TACK TILL

Tom Rejström
Stina Engström
Aune Kallinen

Mamma

Patrik Kumpulainen
Greta Lignell
Antonia Atarah

alla stöttande själar på S-programmet
min kurs
mina pedagoger

alla mina vänner som inte håller på med konst och håller mig vid mitt sinnes fulla bruk

9. KÄLLFÖRTECKNING

Astrid Lindgren Company. Webbplats för barnlitteratur. Hämtad 11.10.2023.

<https://www.astridlindgren.com/se/citat>

Astrid Lindgren Company. Webbplats för barnlitteratur. Hämtad 11.10.2023.

<https://www.astridlindgren.com/se/karaktererna/pippi-langstrump>

Fisher, Mark. 2009. *Capitalist realism: is there no alternative?* Winchester: Zero Books.

Grotowski, Jerzy. 1968. *Towards a poor theatre: Teatterin uusi testamentti*. Lehtonen, Peter S. Pori: Kehityksen Kirjapaino

Gustafsson, Alexandra. *Upp och ner, varför det? En uppsats om granskande av handstående som teknik för att hantera artistisk kris*. Kandidatuppsats, Teaterhögskolan, 2021.

Hay, Deborah. 2016. *Using the sky: A dance*. New York: Routledge

Kylmä kahvi kaunistaa. Fritt arbete 4, Koncept: Alexandra Gustafsson. I rollerna: Alexandra Gustafsson, Patrik Kumpulainen. Handledare: Sara Melleri, Tom Rejström. Premiär: 23.11.2022. Konstuniversitetets Teaterhögskola: Helsingfors.

Lehikoinen, Kai, ja Elise Vanhanen. *Taide Ja Hyvinvointi: Katsauksia Kansainväliseen Tutkimukseen*. [Helsingfors]: ArtsEqual, 2017.

Zilliacus, Emelie. *This Woman's Work: Om Känslan Av Konstnärlig Frihet I Ett Produktionsmaskineri*. Helsingfors: Konstuniversitetets Teaterhögskola, 2021.